

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень . – К. : Грамота, 2007. – 576 с.
2. Огнев'юк В.О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В.О Огнев'юк, С.О. Сисоєва // Рідна шк. : щомісяч. наук.- пед. журн. – 2012. – № 4-5 (988-989), квітень – травень. – С.44-51.
3. Опришко В. Ф. Особливості підготовки юристів у непрофільних вищих навчальних закладах України: сучасний стан і шляхи подальшого розвитку / В. Ф. Опришко // Правове регулювання економіки. – 2013. – № 13. – С. 6–27.
4. Ревасевич І. Методологічна рефлексія складників освітології як інтегрального наукового напрямку / Ірина Ревасевич // Психологія і суспільство. – 2014. – № 3. – С. 57-68.
5. Фурман А. Методологічна план-карта освітології як синтетичної наукової дисципліни / Анатолій Фурман // Вітакультурний млин. – 2006. – Модуль 4. – С. 4 -18.
6. Фурман А. Освітологія як синтетична наукова дисципліна : проблема завдань, об'єкта, предмета, методу / Анатолій Фурман // Вітакультурний млин. – 2006. – Модуль 3. – С. 4-9.

Коник І.

*студентка групи ПС-31 юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.психол.н., доцент кафедри
психології та соціальної роботи ТНЕУ
Надвинична Т.Л.*

ПРОФІЛАКТИЧНА РОБОТА ПСИХОЛОГА З ПІДЛІТКАМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ПРАВОПОРУШЕНЬ

На сьогодні проблема схильності підлітків до правопорушень є однією з найбільш актуальних, у зв'язку з негативними соціальними наслідками та поширеністю цього явища. Серйозні занепокоєння викликають якісні показники: зниження віку неповнолітніх правопорушників, зростання жорстокості, зухвалості при скоєнні проступків та злочинів, поява в структурі злочинності неповнолітніх таких явищ, як вбивства, розбійні напади. Проблема залишається актуальною ще й тому що, кількість засуджених підлітків та молоді складає понад 50% від загальної кількості засуджених, окрім того зростає злочинність серед дівчат.

Перед нашим суспільством на сьогодні стоїть питання про те, як можна знизити протиправну поведінку серед дітей і молоді, адже цим мають займатися не лише органи внутрішніх справ а й соціальні служби, центри соціальних служб для сім'ї дітей та молоді, служби у справах дітей, а також фахівці-психологи, котрі працюють у різноманітних освітніх установах та мають здійснювати, насамперед, просвітницьку та профілактичну діяльність щодо попередження цих явищ.

На думку більшості психологів, підлітковий вік – один з найскладніших та найризикованіших етапів становлення особистості, на якому найчастіше проявляються різноманітні відхилення у поведінці. Зокрема, серед молодих людей цього вікового контингенту значно зростає рівень правопорушень. Підлітками схильних до правопорушень є особи, які характеризуються нерегулярними вчинками, що порушують певні суспільні норми [3]. Для них є характерними такі прояви у поведінці: періодичні дрібні крадіжки, вживання алкогольних напоїв, тютюнопаління, хуліганська поведінка, демонстративне поводження з людьми старшого віку або ж з однолітками, хамство тощо.

Важливо зазначити, що схильність підлітків до правопорушень викликається певними причинами. Виділяють три групи цих причин [1]:

I-шу групу становлять недоліки сімейного виховання, вони допускаються батьками тоді, коли порушуються умови ефективності сімейного виховання, а саме: вимоги до дитини повинні бути однакові від усіх членів сім'ї, приклад батьків і інших членів родини має бути позитивним, залучення з раннього віку до спільної трудової діяльності, провідна роль матері та відповідна роль батька, батьки не повинні перекладати обов'язків на інших членів родини, тобто бабусів, дідусів, у сім'ї повина бути загальна організація побуту – режим дня, поєднання праці з відпочинком. З метою попередження недоліків у сімейному вихованні проводиться педагогізація батьків, що проводиться центрами соціальних служб для молоді, відділами у справах сім'ї і молоді, а також закладами, що проводять роботу за місцем проживання. У цьому випадку основними недоліками сімейного виховання є: емоційне відштовхування, неадекватна вимогливість, гіперопіка, жорстоке ставлення до дітей, бездоглядність тощо.

До II-ї групи належать помилки шкільного виховання, вони виникають у тому випадку, якщо педагог має низький рівень кваліфікації, якщо він не працює над власним самовдосконаленням, або неякісно виконує свою професійну діяльність. До таких помилок відносять: використання стереотипів каральної педагогіки, необ'єктивне оцінювання учнів, відсутність навичок підтримання дисципліни на уроці, а також навичок роботи з колективом; неправильний вибір позиції спілкування; використання різних типів бар'єрів у використанні з вихованцями (фізичних, психологічних); неготовність здійснювати індивідуальну роботу з вихованцями.

III-тю групу складають негативні чинники впливу неформальних об'єднань, до яких входять підлітки. Такими неформальними об'єднаннями є субкультури асоціального спрямування (готи, емо, растамани та інші), діяльність яких спрямована на порушення соціальних норм, правил та цінностей. Кожна асоціальна субкультура має негативний вплив на підлітка, оскільки її діяльність для молодої людини є завжди чимось новим, привабливим, нестандартним, захоплюючим. Захопившись субкультурною діяльністю підліток сприймає її як основну, внаслідок цього знижується успішність у навчанні, негативна поведінка в школі, невиконання шкільних доручень та доручень у сім'ї. А власне ці події стануть основною причиною для набуття негативних звичок, щось доводити ненормативним шляхом, що може призвести до формування схильності до правопорушень. У впливі на такого підлітка важливо переконати його, що провідні види діяльності у нього повинні бути інші. Такій молоді людині слід

допомагати подолати недоліки у навчанні, допомогти набути позитивного рівня успішності, та реалізуватись у іншій діяльності.

Важливо сказати, що психологи у роботі з підлітками, які схильні до правопорушень використовують такі напрями роботи, як : психосоціальна корекція, психосоціальна реабілітація, психосоціальна профілактика та просвітництво. Найбільш тривалою та складною є психосоціальна корекція, яка спрямована на виправлення недоліків психологічного розвитку чи поведінки підлітка за допомогою спеціальних заходів психологічного впливу. Психосоціальна реабілітація передбачає повернення молодій людині до попередньої позитивної поведінки. Цей напрям використовується тільки з таким підлітком, який мав такий досвід поведінки, але із певних причин його втратив. Причинами цього може бути: наслідування друзів, участь у неформальних групах тощо. Щодо третього напрямку найчастіше застосовують так звану вторинну психопрофілактику, яка передбачає локалізацію деструктивних явищ у соціальному середовищі. Психолог в контексті цього виду психопрофілактики працює як з самим підлітком так із його оточенням (клас, референтна група, друзі) [2]. Та варто не забувати використовувати первинну психопрофілактику та просвітницьку діяльність, тому що вона дозволяє попередньо попередити та проінформувати підлітків про наслідки асоціальних дій, та роз'яснення правових норм стосовно різних аспектів цієї поведінки. Важливим буде популяризація переваг здорового способу життя, та формування у підлітків навичок культурного проведення дозвілля, а також створення умов для самореалізації особистості, що є дуже важливим для застереження підлітка.

Від так на нашу думку найоптимальнішим напрямом роботи психолога із даною категорією дітей є психосоціальна профілактика – це комплекс заходів, спрямованих на попередження, обмеження, локалізацію негативних явищ у соціальному середовищі. Адже саме за допомогою психопрофілактики фахівець зможе попередити правопорушення підлітків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Капська А.Й. Соціальна педагогіка : підручник / А.Й. Капська. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 468 с.
2. Павленко А.М. Методичні рекомендації до комплексної програми "Профілактика негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі" / А.М. Павленко, Л.П. Шнеренко, І.М. Пінчук. - К.: УДЦССМ, 2001. - 72 с.
3. Фурман А.В., Підгурська М.В. Історія соціальної роботи: [навчальний посібник] /Анатолій Васильович Фурман, Марія Василівна Підгурська. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 174 с.

